Burdur

HALKEVİ DERGİSİ

CİLT: 2 | 19 MART 1940 | SAYI: 13-14

İÇİNDEKİLER

Halk Evlerinin 8 inci yıldönümü münasebetile	*Feyzi Bayrakdar*
Burdur iki yaşına girerken	*Hasan Barlas*
Niyaz (şiir)	*Enver Barlas*
Burdur tarihine ait araştırmalar	*Hüseyin Gülyurd*
Burdur (şiir)	*Hasan Barlas*
Kızılay müsameresi münasebetile	*E. Ruhi Yeşilyurd*
Kendimi çok kederli hissediyorum	*E. Barlas*
Müzik hakkında birkaç söz	
Fıkra	*Mustafa Demirsoy*
Genç hasta	*Enver Barlas*
Çoban aşkı (şiir)	*Nazım Doğan Erman*
Köy tetkik notlarından	*Ferit Çamoğlu*
Benikelik fare kulesi (hikâye)	*Mehmet Özgen*
İmtihan	" "
Erzincan felâketi dolayısile tazelenen (şiir)	*A. Şermet*
Köy tetkikleri	
Evimizin iki ay arasında başardığı işler	
Kültür ve Edebiyat	*R. Tansel*
Düzeltme, Maniler	

Tertip Heyeti :

Hasan Barlas
Nimet Özlü
Mustafa Demirsoy
Kemal Saden
Münir Pamukçuoğlu

BURDUR

HALKEVİ DERGİSİ

CİLT: 2 | 19 MART 1940 | SAYI: 13-14

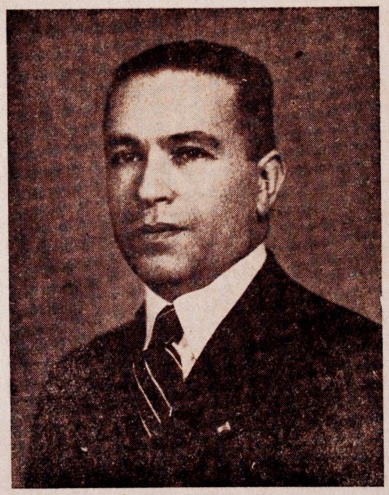

Genç ve Encrjik Valimiz
Bay SADRİ AKA

Halkevlerinin Sekizinci yıldönümü münasebetiyle

Feyzi BAYRAKTAR

AZİZ VATANDAŞLAR:

Türkiyemizde yüksek maksatlarla kurulan Halkevlerinin 8 inci yıl dönümünü Burdurumuzda ise beşinci yılını heyecanla idrak ediyoruz.

Şimdiye kadar yurdumuzda vilâyet kaza, nahiyelerinde 368 Halkevi varken bu sene bu iman yolcularına 6 Halkevi ile 141 Kalkodası daha katılıyor. Bütün memleketteki ülkü arkadaşlarını ayrı ayrı tebrik ve siz sayın hemşerilerimizi de Burdur'un iman ve kültür ocağı Halkevinin beş yaşına basması dolayısile hepinizi kutlular, sözüme başlarım.

ARKADAŞLAR:

Bugün yıldönüm bayramını yaptığımız Halkevlerinde bütün Türk mevcudiyetinin iman ve heyecan dolu kalbinin çarpması çok haklı ve yerinde bir duygu, bilgi mahsulüdür. Geçmiş çağlarda bu ülkedeki her hususta bilgili ve varlıklı yüksek sınıf, geniş halk tabakalarından tamamiyle daima ayrı, hususî bir hayat sürerdi. Orta zamanların medreseleri, tanzimatın mektepleri Türk münevverini millî kültürden daima uzaklaştırmış medreselileri Arapça ve Farisiceye tanzimatçıları ise firenk sevgisini aşılamağa çalışmışlardı.

Halbuki C. H. Partisi, siyasî sahada bu vaziyeti tabiileştirmek ve bütün halk tabakalarından kuvvet alarak millî tesanüdü tam manâsile temin etmeğe çalışmış münevverlerden halka, halktan da yüksek lere doğru bir hulûl, nüfuz sistemi kurmuş tur. Halkevi bir okuldur. Bir hayat okulu millî heyecanı yükselten, muhitin bütün varlıklarını inceleyen, öğreten, gösteren bir okul. Bu iman kaynağını, feragat ve fazilet mabedini biraz daha izah etmek isterim.

Burada: Millet ve vatan sevgisi inkılâpçılık heyecanı, Türk tarihinin büyük ve yüksek anlarını yaşatan ebedi simalar saygılanır, tabiatın bize bahşettiği güzel deniz ve nehirlerimiz, engin münbit ovalarımız burada canlandırılır. Ve şevdirilir, batıl itikatlar, fena görenekleri, çirkinlikler, hürafeler cemiyetimizin içinden sökülüp atılır. Millî ve beynelmilel müzik, resim, fotoğraf, heykel, temsil zevkleri ve dersleri burada öğretilir. Türk gençliğinin dimağda olduğu kadar vücut güzelliği ve sağlamlığını temin için bina içinde ve dışında birçok proğramlı beden hareketleri ve vaziyetler hazırlar. Yurdumuz insanlarını sağlam, hastalıksız iyi düşünce ve karakterli bir hale getirmeğe uğraşır.

Halkevinin uğraştığı en mühim işler sırasında muhitin yardıma muhtaç insanları gelir. Bilhassa kimsesiz kadın, çocuk, ihtiyar, yardıma lâyık okul çocukları, nasılsa ceza evine düşmüş biçare düşgünler üzerinde uğraşır. Onlara maddi manevi yardımlarla şanlı Türk kütlesine faydalı uzuv, anasır ilâve eder.

Biraz yukarıda Halkevlerinin birer mektep (okul) olduğunu söylemiştim. Çocukluk veya gençliğinde idrak edemiyerek veya birçok sebeplerle ilim mes'alesinden hisse almamış vatandaşları mütevazi dershanelerinde onlara Cümhuriyet, vatan aşkını hayat bilgileri aşılamağa çalışır. Bu suretle ilim projektörlerile karanlıkta kalmış hakikatleri aydınlatır. Tozlanmış ve küflenmiş dimağ cevherlerini yıkar, parlatır.

Halkevi yalnız kendi muhitinin evidir. Merkez ve ona bağlı kaza, nahiye ve köyler bunların sıhhat ve medeni bilgilerile alâkadar olur. birbirlerini sevmelerini temin eder.

Şehrimize geldiklerinde hastalarına delâlet, Hükûmet işlerinin yapılmasına yardımcı olur.

ARKADAŞLAR:

Halkevimiz geçen bir senedenberi bu fazilet ve kültür ocağında bu işleri yapmağa uğraşmıştır. Bu meyanda geçen yıl dönümünde bu salonda iki gece bini geçen yurtdaşa Ana piyesi, Mart içinde Alp Arslan piyesi ile millî heyecan kaynağından fikirler içirmiştir. 19 mayıs gençlik bayram günü gecesi içtimai hayatın icaplarından olan bir aile toplantısı. Haziranda Kızılaya ait bir temsil ve 23 Temmuz Lozan gününde o büyük günle mütenasip gece yaşatmıştır. Bu büyük Cümhuriyet bayramımızda ve onu takip eden ramazan bayramında Bucakta Ateş piyesile binlerce yurtdaşımızı tenvir etmiş, halka millet ve Cümhuriyetin yüksek gayelerini bildirmiştir. Yurdumuzu ve onun eşsiz güzelliklerini Türkiyeye ve hattâ dünyaya tanıtmak gayesile (Burdur) adlı bir dergi çıkarmış, bir senedenberi müşterek gayretlerin bir meyvası olan bu eserimiz mun tazaman intişar etmiştir. Yalnız bir kişinin malı olmıyan bütün enerjik ve kıymetli Burdurluların malı olan bu biricik Burduru terennüm eden yazılar bu sene olduğu gibi gelecek yıllarda da daha mütekâmil, daha gayeye uygun yürüyecektir. Memleketimizin istidatlı gençlerini resim ve fotoğraf sanatine teşvik ve muhitimizin güzelliklerini tesbit maksadile evimiz, okuma odasında bugün için küçük de olsa bir sergi açmış bize gelecek yıllar için birçok tecrübeler ve ümitler vermiştir.

Halkevimizin başarmağa çalıştığı ehemmiyetli işlerden birisi de evimiz kütüphane salonunda ve Yenice mahalle okulunda ve ceza evinde açtığı A ve B ders haneleridir. Bugün buralara gelen vatandaşlar cidden hayret ve takdirlere lâyık bir surette devam etmekte olup kısa bir zamanda okuyup yazma öğrenmeğe başlamışlardır. Yıllardır bulundukları cahillik karanlığından bilgi ve meziyet aydınlığına çıkmak üzeredirler.

AZİZ HEMŞERİLERİM:

Size, muhterem vatandaşlarıma Halkevinin mevzuu ve bir sene içinde yapılan çalışmaları kısaca anlattıktan sonra, bu mefkûre yolunda kimlerin bulunabileceğini 1-2 cümle ile tebarüz ettirmek isterim: Bu ezeli Türk diyarı son zamanlardaki siyasî sarsıntıların neticesi olarak düşmanların istilâsından silkinip terü taze kalktıktan sonra yeni ve diri Türk devletinde siyasi bir rejim olarak C. H. Partisi kuruldu. Bu parti Cümhuriyet, Millet, Halk, Devlet, İnkılâp ve Lâyık yolları üzerinde yürür. Halkevi ise bu prensiplere bağlı bir kültür müessesesidir. Partiye kayıtlı olan, olmıyan bütün münevver memur, asker girebilir. Aza olabilir. Sınıf farkı olmaksızın bütün yurtdaşlara Halkevinin kapıları ardına kadar açıktır. Heveslı bulunduğu; yapabildiği veya Halkevinin göstereceği kollar olan, Dil, Tarih, Edebiyat, Ar, Temsil, Spor, İçtimaî yardım Kitapsaray, Köycülük, Halk dershaneleri, Müze şubelerinde çalışabilirler.

Burada Millî Şefimiz İsmet İnönünün geçen 939 yılında Üniversite balkonunda milletimize hitap ettiği kıymetli sözlerinden bir cümlesini yüksek huzurunuza arzetmek isterim.

"Halkevlerinde, memleketin içtimaî, kültürel sahalarında, memlekete hizmet etmeğe istidatlı vatandaşlardan geniş miyasta hizmet istiyeceğiz,, buyurmuşlardır.

Bu yüksek irşada göre bu evde vazife almak borcumuzdur. Bugün Burdur Halkevinin 15 Bayan 266 Bay olmak üzere 281 azası vardır. Bunlar ne kadar çoğalırsa bildiklerini ne kadar bildirir ve yaparlarsa dünyadaki vaziyetimiz o kadar yükselecek, o kadar ebedileşecektir. Bu fırsat bugün bizde mevcuttur. Bunu bize bağışlıyan Millî Şefimiz Cümhurreisimiz İsmet İnönüne, büyüklerimize ve bize Burdurda Halkevi çalışmalarında ve muvaffakiyetimizde yüksek muzahareti esirgemiyen değerli ve muhterem Valimiz Sadri Akaya ve Parti reisimiz Nuri Artoka derin saygılarımla sözüme son verir, hepinizi candan sevgilerimle selâmlarım.

"Burdur„ iki yaşına girerken

Hasan BARLAS

"Burdur„ iki yaşına giriyor. Hepimizde yavrusu yaşını doldurup ta yürümeğe başlıyan ana, baba gururu... Onun on iki aylık ömrünü düşünüyorum da perdelerin arkasında neler görüyorum.

Ben, memlekette değilim. deniz kenarında, görünüşte çukurda: fakat hakikatte göğe yakın bir yerde idim. Onun için, Burdurun manzarasını pek âlâ görüyor, sesini pek âlâ duyuyordum. Teşebbüsün, "Burdur„ u doğururken çektiği sancıları uzaktan duymuştum.

Geçen yıl bu vakitler, elime ilk sayı geçince, fakir kundağına, hafif sesine, soluk yüzüne rağmen, "İşte ebedî bir çocuk„ demekten kendimi alamadım. Çünkü bu cılız çocuğun beşiği: Halkevi, atası gençlikti.

Aradan bir yıl geçti "Burdur„ emdi, kuvvetlendi, emekledi. Belki, daha gürbüz ve güçlü olabilirdi. Ailesinden iki şefkatli kalbi kaybetmeseydi.

Selçuk, Daim...

Burdur bu katmerli öksüzlüğü hiçbir zaman unutamıyacaktır.

"Burdur„ iki yaşına girdiği sırada ayağını da yere basmış oluyor. Bu memleket yavrusunun, emekleme devresinde bir yıl gibi uzun bir zaman geçirmesini, ilerinin sağlam ve olgun bir zaferi olmak yolunda, gerek emniyetli bir staj ve temrin olarak kabul edebiliriz. Filhakika, doğuşunda üfürülmüş balonlar gibi, yapma ve eğreti şişmanlık gösteren nice şeyler biliriz ki, ilk seste sönmüş, ilk parıltıda erimiş ilk kımıldanışta ölmüştür.

"Burdur„ böyle bir akibeti görmiyecektir.

Ona açılan kalplerde temizlik tomurcaklanıyor, ona uzanan ellerde şefkat ağarıyor, ona ufuk olan kafalarda ulusal ülkü doğuyor. O, kendisinden önce doğan ve gözünü açar açmaz ölmüş "Gül„ ve "Ülker„ olmıyacaktır.

Çünkü Burdur: "Gül„ ve "Ülker„ in, sahibinin arkasından yürüyen bir koyun; kendisinin ise ebediyete akan gençliğin elinde altın bir meş'ale olduğunu bilir.

Bire karşı binler, ferde karşı millet, yavru "Burdur„ un uzaklara bakan gözlerinde zaferin yıldızı parlıyor. Değerli okuyucularımızın, bu satırlarda gururun zehrinden bir damla bile bulamıyacaklarını umarım. Kemalist nesle lâyık iman ve emniyetten bir tutam yapabildimse ne mutlu...

Esasen, yazan bilir ki, gurur aczin kudrete karşı sığındığı ottan bir zırhtır. Bu en küçük zırhla "Burdur„ u ayakta tutmağa çalıştığımızı sanmak inkılâpçı gençliği anlıyamamaktır.

İki yaşına basan "Burdur„ un sesinde bir manâ, soluğunda bir iklim, bakışında bir parıltı var.

GÜN BATIŞI

Düştü ufuktan,
Bir damla daha,
Kıpkızıl bir kan...
Tutuştu sular,
Ve ruhsuz renkle,
Yandı korular....
Çırpındı yara,
Ve sarstı yeri,
Acı bir nâra...
Debrendi bütün,
Acıyla birlik
Bu yaralı gün...
Ve... gök sarardı,
Soluk bir ışık,
(Ufk) u sardı...

İstanbul
Zeki ÖCAL

"Michel Abadie„ den

NİYAZ

Şimşir ağaçlı mavi girdapların kayaları! Ve şen, kolları arasında, cazip çobanların tepeler üzerine kurduğu kulübelerin titrediği ışık! Yeşillik ve gül mabetleri, insanların kuvvet ve rikkatlerini olgunlaştıran, onların fâni güzelliğini serin lâciverdisile yıkayan, altın çilekler, naneler ve elmalardan taşmış meyva bahçeleri..

Mes'ut anneler gibi, güneşte, kolları arasında taşıdığı meyvalardan mağrur asmalar.. Bana hayat şiirini şakıyan ovalar.. Üzerinde masum titreyiş ve ürperiş dalgasının aktığı, çiçek ekmeğile poyrazı besliyen, cennet ruhunu benim için asma dallariyle ve arılarla kokulamak istiyen ve dallarında bir yuva ilkbaharımı sallıyan yamaçlar.. Sürgün kıyılarında, beşer ruhunun inlediği elemleri tanıyan gizli seller..

Sazlar içinde saklı muhteşem bir İlâh eli'nin, çiçeklerin dibinde dolaştırdığı güneşli kaynaklar.. Evleri ve rebapları parlatmak için kuş kasideleri saçan ormanlar..

Safiyeti titrek tebessümler halinde uçan ve kayaların bağrını parıltılarla çelenkliyen zambaklar.. Gizli kalbler gibi ürperen otlar..

"Jonie„ ninkiler gibi mavi bağlarla asılı vadiler içinde, gülden sineler üstünde musikinin yaşadığı bahçeler..

Beyaz fecrin saçlarını öptüğü, kıyılar boyunca bâkirelerin ahlarından daha içli ve müessir itiraflarla hıçkıran söğüt ağaçları.. Üzerinde, gözleri akşamların altınıyle ışıldayan superilerinin parlak ve muzaffer hakimiyetinin yüzdüğü göl.. Kumral çocuk kokularile dolu sahiller.. Kucağında, muztarip ve sakin geceyi ninniliyen mersin ağaçları.. Dağların istiğrak uykusuna daldıkları saaatte muzlim ışıklarını sel sularında yıkayan çamlar.. Ulvî bir kalbin saf kanile boyanmış gibi, üzerinde gurupların altın damlalar halinde parıldadığı tepeler.. Alınlarını girdaplara doğru eğen kulübeler.. Otlaklar ve siz ey onları nevazişle öpen sabah rüzgârları.. Halecanlı başak denizleri.. Işıklı tarlalar.. İçinde ebediyetin alevlendiği tatlı arkadaşlar, bırakınız, bırakınız ki ruhum, doğan neşesile sizleri giydirsin! Size aşkın kuvvetle parladığı bir kaside getiriyorum. Bir sabah, mavi bir İdylle sabahı hatırlıyor musunuz? Hepiniz, ruhumu âhenkle saran seslerle bana demiştiniz:

"Bir sema gibi, takdis eden rebabını kör kuvvetimiz ve güzelliğimiz üzerine eğ! Gecemizi canlı pırıltılarla gölgeliyerek bizi bereketli keremin ateşinde yak! Tâ ki bizde dünyanın ruhu nağmelensin, müthiş hiddet ve iniltilerimizin gürlediği ebedî mabette bir parça da beşerî ıstırap çırpınsın!„

Enver BARLAS

Burdur Tarihine ait araştırmalar

Hüseyin GÜLYURD

Halkevimizin Burdur dergisinin çıkması kararlaştığı ve bir, iki nüshası da çıkarıldığı zamanlarda (Evimizin neşriyat kolunda bulunmaklığım dolayısile) mecmuada çıkacak yazıların nelerden ibaret olması hususunda yapılan bazı toplantılarda bulunmuştum.

Hatırımda kaldığına göre o zaman verilen kararlar meyanında Burdur'umuzun tarihini aydınlatacak ufak, tefek dağınık bilgilerin, bilenlerden öğrenilmesi suretile neşredilmesi ve Burdur köylerinde bulunan öğretmenlerin de yardımlarile Burdur köylerinin birer tarihçesinin yapılması vardı.

Bu iş, genç yaşında aramızdan ayrılan değerli arkadaşım Daim Karagöz tarafından deruhte edilmişti. Zannederim, Daim Karagöz imzasile birkaç yazı da çıktı. Bu sıralarda, arkadaşım öğretmen Münir Pamukçuoğlu da bu neşriyata yardım maksadile, bir iki yazı neşrettirdi. Bu yazıların sonunun gelmediğini esefle görmemek kabil değil.

Burdurun ilk çıkmağa başladığı zamanlar, eski öğretmen ve sabık belediye reisi Rıza Erdem de Burdur tarihini aydınlatmak maksadile, kendisinde bulunan (Burdur için eşi bulunmıyan) ve maalesef başka hiç bir nüshası da olmıyan (Burdur tarihi) adlı kollektif eserden bazı yazılar yazmağa başlamıştı. Bu değerli yazıların sonu getirilemedi.

Bu bir yığın şikâyet yazıları, bu değerli arkadaşlarıma ve Burdur'u çıkaranlara karşı târiz maksadile değil, bilâkis Burdur tarihini aydınlatacak bilgilere sahip olanlara ve bu bilgiyi edinmek imkânına malik olan sayın Burdur münevverlerine bu hususta devamlı bir seferberliğe başlamamız artık geldiğini ve bu işe başladıktan sonra sonuna kadar gidilmesinin hepimiz için bir vazife olarak benimsemesi icap ettiğini arzetmek içndir.

Bu nüshalarda çıkacak yazıları, eksersi rivayetlere istinat edeceğinden, okuyacak sayın hemşerilerimizin gördükleri eksiklikleri tamamlamalarını ve yapılan yanlışları aydınlatmalarını bilhassa rica ederim.

Burdur tarihine ait araştırmaların ilk yazısı, Burdur'un tep mahallesinden kemerler üzerinden geçen su harkına ait olacaktır.

Burdur'da Tepe kemerleri dediğimiz su kemerleri üç tanedir.

Burdur kurulduğu zaman, ilk defa, Ağıl'daki çeşme ve biraz sonra da gelen, geçen yolcuların su içmeleri için, çarşıdaki demirci arastasının karşısındaki - Uzun çarşıdaki - çeşme yapılmıştı. (Bu çeşme şimdiki belediye kahvesinin uzun çarşı üzerindeki merdiveninin bitişiğindeki çeşmedir.) Bu çeşmeleri Kınalı aşiretinden Deli İbrahim Paşanın kardeşi Teslime Hanım yaptırmıştır. O sırada, Burdur'a yerleşmiş olan rumların papazı Teslime Hanımdan müsaade alarak şehrin batısına yerleşmiş olan rumların bulundukları yerlere su vermek maksadile ismi bilinmeyen bu papaz bu kemerleri yaptırtmıştır. Onun için bu kemerlerden geçen harka (papaz arığı) adı verilmiştir.

Bu harklar yapıldığında Tepe ve Necati Bey mahallelerindeki şimdiki evlerden hiç birisi yoktu.

Yukarıda adı geçen çarşı çeşmesine bu harklar yaptırıldıktan sonra Oluklar altından yaptırılan oluklar vasıtasile çarşıya su götürüldüğü anlaşılmaktadır. Rivayete nazaran Ağıl çeşmesi ile çarşı çeşmesi Burdur'da yapılan ilk çeşmeler olarak gösterilmekte ve bilâhara su kemerlerinin yapıldığı bildirilmekte ise de çar-

şıya verilen su; kemerleri yapıldıktan sonra verildiği muhakkak olduğundan bu mıntakaya verilen suyun çarşıda yapılan çeşmenin suyunu temin etmek şartile verildiği tahmin ediliyor. Belki bu alandaki tetkikler ilerledikçe bu hakikatın aydınlatılması imkânı da hasıl olacaktır.)

Papaz bu tesisi yaptırırken harkın iki tarafından üçer buçuk ayak millik vakfetmişti. Papazın ayıdığı bu milliğe su harklarına lâzım olan olukluk ağaçların temini maksadile (ve her halde toprağı da tutması için) kavak ağaçlarının da dikilmesini şart koymuştur.

Bu ağaçlarla çarşıda yapılan çeşmeye su vermek için Oluklar Altındaki oluklar da tamir edilecekti. Çarşıya su veren olukların da ağaç oyma oluklar halinde olarak ilk defa papaz tarafından yapıldığı rivayet edilmektedir. Bu rivayet; rumlara su vermenin, diğer bir takım hayır eserlerinin meydana gelmesine yarıyacak şartları yerine getirmek mecburiyetile verildiğini zannettiriyor.

Vaktile Burudr'da 1835 yılında (hicri 1254 - 1255) hükûmet işlerine bakan Çil oğlu Mustafa Ağa ve kardeşi Mehmet Ağa, kendi adamları olan Hüseyin Ağaya, bu suyun gelirinin uludan uluya tahsisi ve bu harkın bunlar tarafından imarı ve bakılması hususunda o vakit padişahtan bir berat getirtmişlerdi (Bu beratın evkaf dairesinde kayıtlı olduğu anlaşılmıştır.)

58 - 59 sene evvel hayatta bulunan ve 70 - 75 yaşlarında olan Hüseyin Ağa kemerlerin üzerinden ağaç oluklar içerisinden geçen suların daha iyi bir surette geçirilmesi için kemerleri genişlettirmiş ve ağaç olukları kaldırarak yerine şimdiki taştan yapılmış harkı meydana getirmiştir. Bunun yapıldığı tarih kat'i olarak bilinmemektedir. Yalnız o zaman Teke müsellimi olan Deli İbrahim Paşa, padişaha karşı isyan edip üzerine gönderilen askerlerle yaptığı muharebede mağlûp olduğundan Selânik'e nefyedilmiş, kardeşi Teslime Hanım da Burdur'a gelerek burada tavattun etmiştir.

Burdur'da Baki Beyler adile anılan Çelik Soyatlı sülâlenin Teslime hanımın ahfadı oldukları ve merhum Reşit Beyin bunları bildiği, şimdi sağ olan kardeşi Bay Hüseyin Çelik'in malûmatına müracaat olunursa buna ait malûmat ve vesikaların öğrenileceği aşağıda hikâyeden anlaşılmaktadır.

Deli İbrahim Paşa Selânik'e sürüldükten sonra orada kalmış ve evlât sahibi olmuştur. 1881 yılında Burdur'da Selânik'e asker olarak giden Hacı Sadık Büyükyürük bir kahvede otururken kahveye kürklü vakur bir zat beraberindeki genç bir erkekle girmiş. Bunların yakınına oturmuş. Askerlere nerelisiniz, diye bilmünasebe sorduğunda Burdur'lu olduklarını ifade ettiklerinden orada akrabaları olduğunu işittiğini ve bir mektup yazarsa götürüp götürmiyeceğini sormuş. Hacı Sadık'da (yakında terhis olacağım, Allah izin verirse emanetinizi ulaştırırım. Çünkü Baki Beyin oğlu Reşit Bey benim çocukluk arkadaşımdır.) demiş. Kendisine verilen mektubu o zaman sağ olan Baki Beye götürmüş. Baki Bey değerli bir eski eser olan odasının şehnişininde otururken giderek mektubu takdim etmiş. Baki Bey mektubu okurken ağlamağa başlamış ve (evlât çevir bana gözlerini göreyim, demek bu gözler hasret kaldıklarımı gördü ha) demiş. Ve bu vesile ile Hacı Sadık'a sağlığı müddetince daima hoş muamele yapmış.

Bu mektup vesilesile İbrahim Paşa ve Teslime Hanımın ahfadının birbirlerile muhabere imkânını buldukları öğreniliyor. Bu hususta ufak bir araştırma kemerlerin ve çeşmelerin yapıldıkları tarihleri ve Burdur'un mukaderatına o zamanlar hâkim olanların tarihlerini meydana çıkaracaktır.

"Çocukluğum,, dan

- BURDUR -

Bakışımın sedefi Burdurda incilenmiş,
İlk sesim ufuklardan orda ömür dilenmiş.

Burdur, ey, yeryüzünün en güzel memleketi,
Hem bu dünyanın, hem de ötekinin cenneti!

Ak dağlar, senin yüksek, hür alnının güneşi,
Ovalar, eski zaman yüreğinin ateşi.

Şu rüya kanatlı göl, şu eteklerinde solan,
Aşkın göz yaşlarıdır; sana her âşık olan.

Taç olup konmak için başına, alçalmış gök,
Ey dünya, bu ilâhî diyar önünde diz çök.

Yıldız olup açmağa uçar gök bahçesine,
Ruhunun damlaları süzülerek her gece,

(Oyluk) dağına açar, tan, cennet perdesini:
Melekler gösterirler hayatı, ki ebedî...

Sen, bu iki kâinat arasında bir âraf
Günahından yıkanır ruhlar, nurunda saf saf.

Taşına, toprağına ilâhî bir gök bahar,
Renkler, ışıklar, sesler orada aşk açarlar.

Bir (Venüs) şehvetidir, havanda korlanan yaz,
Saz benizli sonbahar sevgi kucağında naz.

Ayın kalbinden sızan elmas bahçesi, kışın;
Böylece sonsuzluğu yaratır bir bakışın.

Hasan **BARLAS**

Kızılay müsameresi münasebetiyle

E. Ruhi YEŞİLYURD
Kızılay Cemiyeti Burdur Merkezi Reisi

Sayın Yurttaşlarım.

Bu akşam, Burdur Kızılay cemiyeti menfaatine, yurdumuzun yegâne kültür kaynağı olan Halkevimiz temsil ve müzik kolu fedakâr arkadaşlarım tarafından kızılay merkezi umumisinden hususî surette getirttiğimiz (Karagün Dostu) piyesinin ve ona ilâveten (Mahçuplar) komedisinin huzurunuzda muvaffakiyetle arzedileceğine emin bulunmakla beraber çok hamiyetli siz yurttaşlarımın büyük bir alâka göstererek teşrifinizden dolayı Kızılay idare heyeti arkadaşlarım namına teşekkür eder, hepinizi hürmetle selâmlarım.

Bu değerli toplantıdan istifade ederek, gerçi malûmunuz olmakla beraber, Kızılay cemiyetinin sureti teşekkülü ve yurdumuza yaptığı insanî hizmetleri kısaca arzetmeği cemiyetimiz namına faideli bulur, kıymetli vakitlerinizi israf edeceğimden dolayı affınızı dilerim.

Türkiye Hilâliahmer cemiyeti, 1864 tarihinde, Osmanlı devleti tarafından kabul edilen Cenevre mukavelenamesi hükümlerine tevkfikan 14 / nisan / 1877 tarihinde, Osmanlı Hilâliahmer cemiyeti ünvanile tesis ve 20 / nisan / 1911 tarihinde ihya olunmuş ve bu suretle 1939 tarihinde toplanan meclisi umumî kararile (Türkiye Hilâliahmer Cemiyeti) ne tahvil edilmiştir. Son zamanlarda ise Hilâliahmer yerine (Türkiye Kızılay Cemiyeti) ünvanını almıştır. Türkiye Kızılay Cemiyeti, bütün muamelâtında, 22 ağustos 1865 ve 5 temmuz 1906 tarihinde Cenevre'de yapılan konferanslarda ittihaz edilen esaslara, (tadillere) ve 18 teşrinievvel 1907 tarihinde Lâhey'de yapılan konferansın deniz harpleri hakkındaki kararlarına göre, hareketini uydurup Türkiye Kızılay cemiyetinin faaliyeti bütün Türkiyeye şamildir. Merkezi umumisi Türkiyenin kalbi olan ANKARA da Reisicümhur Hazretlerinin yüksek himayeleri altındadır. Kızılay cemiyetinin alâmeti, kare şıdan bakarken sola müteveccih kırmızı Hilâldir. Her Türk cemiyete aza olabilir. Dört kısım azası vardır. Cemiyete her sene 25 ilâ 50 kuruş verenler yardımcı aza, 50 kuruştan fazla verenler aza, bir defaya mahsus olmak üzere 25 liradan 100 liraya kadar verenler daimî aza, Cemiyete on sene filen fahrî hizmette bulunanlar veya fevkalâde hizmeti geçenlerle 2000 lira teberru edenler fahrî aza unvanını alırlar. Kızılay cemiyeti harp zamanında en yüksek askerî sıhhî makamın göstereceği lüzum üzerine muavenetlerde bulunur. Gerek Türkiye ordu ve donanmasına mensup olan ve gerekse düşmandan esir düşen yaralı ve hastalar ile zayıf ve malûllerin tedavilerine ve ıstıraplarını hafifletmeğe koşar. Hasta ve yaralıların nakli için lâzım olan vasıtaları temin eder.

Hasta bakıcılar yetiştirir, ciheti askeriyenin göstereceği mahallerde hastaneleri idare eder. Ordularda sarı hastalık zuhurunda mücadele eder. Harp sakatlarına sun'î aza imaline yardım eder. Esirlerin ailelerile muhabere ve eşya nakillerinin teminine tavassut eder. Sulh zamanında ise hasta bakıcılar yetiştirir. Salgın hastalıklarla verem, sıtma ve çocuk vafiyatı gibi içtimaî afetlere karşı mücadelede yardım eder. Büyük yangın, zelzele vesaların tuğyanı, kıtlık gibi âfetlerden, musibetlerden biri vukuunda derhal şefkat kollarını uzatır ve muavenette bulunur. Nitekim gerek Dikili ve gerekse Erzincan ve civarı on bir vilâyetimizdeki feci zelzele ve bazı vilâyetlerimizdeki seylâp dolayısile Kızılay cemiyeti derhal Kucağını açmış, felâket gören aziz yurtdaşlarımıza her türlü yardımı yapmış ve yapmaktadır. Kızılay işte böyle âfetler

Kızılay müsameresi münasebetiyle

E. Ruhi YEŞİLYURD
Kızılay Cemiyeti Burdur Merkezi Reisi

Sayın Yurttaşlarım.

Bu akşam, Burdur Kızılay cemiyeti menfaatine, yurdumuzun yegâne kültür kaynağı olan Halkevimiz temsil ve müzik kolu fedakâr arkadaşlarım tarafından kızılay merkezi umumisinden hususî surette getirttiğimiz (Karagün Dostu) piyesinin ve ona ilâveten (Mahçuplar) komedisinin huzurunuzda muvaffakiyetle arzedileceğine emin bulunmakla beraber çok hamiyetli siz yurttaşlarımın büyük bir alâka göstererek teşrifinizden dolayı Kızılay idare heyeti arkadaşlarım namına teşekkür eder, hepinizi hürmetle selâmlarım.

Bu değerli toplantıdan istifade ederek, gerçi malûmunuz olmakla beraber, Kızılay cemiyetinin sureti teşekkülü ve yurdumuza yaptığı insanî hizmetleri kısaca arzetmeği cemiyetimiz namına faideli bulur, kıymetli vakitlerinizi israf edeceğimden dolayı affınızı dilerim.

Türkiye Hilâliahmer cemiyeti, 1864 tarihinde, Osmanlı devleti tarafından kabul edilen Cenevre mukavelenamesi hükümlerine tevkfikan 14 / nisan / 1877 tarihinde, Osmanlı Hilâliahmer cemiyeti ünvanile tesis ve 20 / nisan / 1911 tarihinde ihya olunmuş ve bu suretle 1939 tarihinde toplanan meclisi umumî kararile (Türkiye Hilâliahmer Cemiyeti) ne tahvil edilmiştir. Son zamanlarda ise Hilâliahmer yerine (Türkiye Kızılay Cemiyeti) ünvanını almıştır. Türkiye Kızılay Cemiyeti, bütün muamelâtında, 22 ağustos 1865 ve 5 temmuz 1906 tarihinde Cenevre'de yapılan konferanslarda ittihaz edilen esaslara, (tadillere) ve 18 teşrinievvel 1907 tarihinde Lâhey'de yapılan konferansın deniz harpleri hakkındaki kararlarına göre, hareketini uydurup Türkiye Kızılay cemiyetinin faaliyeti bütün Türkiyeye şamildir. Merkezi umumisi Türkiyenin kalbi olan ANKARA da Reisicümhur Hazretlerinin yüksek himayeleri altındadır. Kızılay cemiyetinin alâmeti, kardan bakarken sola müteveccih kırmızı Hilâldir. Her Türk cemiyete aza olabilir. Dört kısım azası vardır. Cemiyete her sene 25 ilâ 50 kuruş verenler yardımcı aza, 50 kurustan fazla verenler aza, bir defaya mahsus olmak üzere 25 liradan 100 liraya kadar verenler daimî aza. Cemiyete on sene fiilen fahrî hizmette bulunanlar veya fevkalâde hizmeti geçenlerle 2000 lira teberru edenler fahrî aza unvanını alırlar. Kızılay cemiyeti harp zamanında en yüksek askerî sıhhî makamın göstereceği lüzum üzerine muavenetlerde bulunur. Gerek Türkiye ordu ve donanmasına mensup olan ve gerekse düşmandan esir düşen yaralı ve hastalar ile zayıf ve malûllerin tedavilerine ve ıstıraplarını hafifletmeğe koşar. Hasta ve yaralıların nakli için lâzım olan vasıtaları temin eder.

Hasta bakıcılar yetiştirir, ciheti askeriyenin göstereceği mahallerde hastahaneleri idare eder. Ordularda sarî hastalık zuhurunda mücadele eder. Harp sakatlarına sun'î aza imaline yardım eder. Esirlerin ailelerile muhabere ve eşya nakillerinin teminine tavassut eder. Sulh zamanında ise hasta bakıcılar yetiştirir. Salgın hastalıklarla verem, sıtma ve çocuk vafiyatı gibi içtimaî afetlere karşı mücadelede yardım eder. Büyük yangın, zelzele vesaların tuğyanı, kıtlık gibi âfetlerden, musibetlerden biri vukuunda derhal şefkat kollarını uzatır ve muavenette bulunur. Nitekim gerek Dikili ve gerekse Erzincan ve civarı on bir vilâyetimizdeki feci zelzele ve bazı vilâyetlerimizdeki seylâp dolayısile Kızılay cemiyeti derhal Kucağını açmış, felâket gören aziz yurtdaşlarımıza her türlü yardımı yapmış ve yapmaktadır. Kızılay işte böyle âfetler

"M. Abadie,, den:

Kendimi Çok Kederli Hissediyorum

Kendimi çok kederli hissediyorum. O da yorgun olduğu için bu akşam çayımızı taraçada içmiştik. Portakal ağaçları arasında hülyalar hıçkırıyordu. Şafak uykusunda ürkütülen şakrak kuşları, dudaklarımız üzerinde yeminlerin sayıkladıklarını dinliyor, sıtmadan can çekişen mavi Japon gülleri alevden buseler üflüyorlardı. Çevremizde gece, çiçekten kar serpeliyor gibiydi.

Tatlı bir rüya altında, bir ışık ve koku mezarına gömmek için güller, fasılasız surette, ruhlarımız üzerine yapraklarını döküyorlardı.

Gözlerin, baygınlığile benim kara gözlerimi garkediyordu. Ve bu bir saatin ebediyeti içinde esrarlı klâvsenleri, bize doğru bir bayram gibi yükselen harplerin musikisini işitmekle kalblerimiz tiriyordu.

Bataklıklarda altın meş'aleler ışıldıyor, zakkum ağaçlarının tepesinde büyük heyecanlar titreşiyordu. Seninle hayalî kelimeler mırıldanıyorduk. İçimizi tutuşturan vecit o kadar garipti ki bu melekler akşamında biz, sanki gökte sevişiyorduk!..

E. BARLAS

gören felâketzedelere hemen çadır, yiyecek, giyecek eşyayı tedarik eden ve sıhhatlerinin muhafazası için yıldırım gibi yetişen bir cemiyettir. Onun içindir ki aziz yurtdaşlarım, böyle hayırlı ve insanî bir gaye ile teşekkül eden bir cemiyeti ilelebet yaşatmak hepimizin millî ve vicdanî bir borcudur ve bu yardımı da asil ve necip Türk milleti her zaman yapmış ve yapmaktadır. Nitekim son zelzele felâketi dolayısile bütün milletimiz, bu kutsî vazife ile mükellef olan Kızılay cemiyetine kadın ve erkek büyük ve küçük her vatandaşımız, yardı mhususunda seferberlik yaparak, bütün vilâyetlerimiz yekdiğerine rekabet eder derecede çalışmış ve çalışmaktadır,

Bu meyanda Burdurumuz da,felâketi duyar duymaz derhal faaliyete geçmiş ve 2/2/940 tarihine kadar, kazalarımız hariç, vilâyet merkezimizden T. C. Ziraat Bankası vasıtasiyle ve cemiyetimiz namına umumî merkezimize (4184) lira (82) kuruş gönderilmiştir. Ve, halen teberru edilmekte olan paralar ayrıca gönderilmektedir.

Sayın yurtdaşlarım, sözümü kesmeden evvel, böyle felâket anında her zaman olduğu gibi bu defa da yüksek hamiyet ve yardımlarını saçan sayın halkımıza, cemiyetimize her zaman büyük muzaheret ve yardımlarını esirgemiyen kıymetli ve muhterem valimiz Bay Sadri Akaya, Millî yardım komitesi muhterem azalarına, Cümhuriyet Halk Partisi idare heyeti arkadaşlarıma, Halkevimiz temsil ve müzik kolu fedakâr arkadaşlarıma idare heyetimiz namına teşekkür etmeği bir borç bilirim. Bu münasebetle cemiyetimizin gelir kaynaklarını berveçhi zir arzeylerim. Aza taahhüdatı, aynen veya nakden vukubulacak iane ve teberrülar müsamere, tenezzüh, çiçek ve sergi ve belli günlerde neşredilecek gazete ve risale, şefkat pulu ve piyango, mabet, hastahane ve mekteplere konulan Kızılay iane kutuları hâsılatı, hükûmet, evkaf ve belediyeler tarafından yapılacak yardımlar ve bazı vergilere hükûmetçe tarh edilecek küsuru munzama, bizzat Kızılay tarafından işletilecek maden suları, Kızılay için hükûmet ve belediyelerce ihdas edilecek gelir kaynakları, sıtma ve firengi ilâçları, Monopolu hasılatından ibaret olduğunu arzederken hepinizin millî varlığınıza hitap ederek derim ki, Aziz yurtdaşlar, Kızılaya yardım ediniz, Kızılaya aza olunuz; Çünkü Kızılay kara gün dostudur.

Müzik hakkında birkaç söz

Mehmet KAYALI

Tabiatın yavrusu olan insan ilk çağlarında kendisini ihata eden muhtelif kuvvetlerle karşılaşmıştır. Bu kuvvetlerin kendi arzularını, hareketlerini râmettiğini görmüştür.

Göğün gürlemesi, kuvvetli bir rüzgârın ıslıklar çıkararak esmesi, ormanın korkunç seslerle inlemesi, yağmur mevsimlerinde coşan ve taşan akar suların hışırtısı ve dehşet veren bir hızla sel halinde akışı; sık ormanların yeşil dalları arasında çeşit çeşit tonlarda sesler çıkararak insanı mest eden kuşların ötüşleri, cıvıltıları, vahşî hayvanların uluma ve kükremeleri.. Hülâsa, tabiat varlıklarının birçok müşkül vaziyette çıkardıkları sesler ilk insanda elbette derin izler bırakmıştır. Tabiat içinde doğup büyüyen ve ölen iptidaî insan bu çeşit varlıklardan korkmuş, kendisini saran ve görünmeyen esrar dolu kuvvetler içinde âcizliğini idrak etmiştir. Tanrılaştırdığı bu kuvvetlere karşı şükran ve ubudiyetini; avladığı hayvanın derisinden yaptığı âleti çalarak, parmaklarile vahşî ve iptidaî sesler çıkararak vecd içinde ifade etmiş, ilâhların bu müzik vasıtasiyle tatmin edildiğine zahip olmuştur.

Eski devirlerdeki (tarihi devir) dinlerde en bariz vasfı yukarıda arzedildiği gibi ilâhi müzikle müterafik olmasında buluyoruz.

Eski Türk, Mısır, Çin, Yunan.. ilâh. medeniyetlerinde müzik o zamanın mektepleri tedris hayatına girmiş, hattâ Çincede bu hususta nota ile sadalar işaret edilmiş bulunuyordu, sopa, mızrak, ok, kılıç, kalkan, mancınık harp vasıtası olduğu zamanlarda Canhıraş sesler haykıran boynuz borular, dağaralar, dümbelekler hücum emrini verir, bu vahşî ve oğultulu ses dalgaları ile kendinden geçen iki muhasım taraf birbiri üzerine atılır. Kılıçların kalkanlara çarpmasından husule gelen acı ve tok seslere, okların dızlamaları, korkunç nâralar karışır. Bu sahneye kanlı bir ulviyet verirdi.

Orta zamanların beşiğinde Allahın kamçısı Türk imparatoru Attilâ zaferlerinden dönünce sarayının bahçe yolunda iki tarafa dizili tunç yüzlü dağ cüsseli süvarilerin önünde bir çiçek tarlasını andıran güzel kızlar bulunur; bu kızlar hakana methiyeler, zafer şarkıları sunarken, borular, dümbelekler de mütemadiyen harp zafer oğultuları yaratırlar. Attilâ kendi gururunu coşturan ve azametini tanrılaştıran bu müzik deryası içinden yıldırım çevikliğile at üstünde sarayının iç kapısına dalardı.

Avrupada Rönesansla başlıyan ilerleme, müziği an'anelerinden sıyırarak klâsik şaheserlerin yaratılmasını kolaylaştırmıştır.

Wagner, Beethoven, Bach, Mozart Schubert ve sair... simalar insanlığa müzik aşkının şahikalarını, ölmezliğini, hayatın müzikle hamurlaşmış olduğunu isbat etmişlerdir.

Türk âletlerinin Hinde, Çine, Avrupa içlerine, Anadoluya, Mısıra ve daha öte diyarlara kadar akınları, insan hayalinde müzikleşen ve deniz dalgalarının şarkılarını içimizde kaynaştıran bir koro gibi canlanmıyor mu? Muazzam halk kütlelerini coşturan, millî heyecanları şahlandıran hatipteki kudret nereden geliyor.? Evet hitabelerinde ve vâizlarındaki tonların kalplere akışındaki ahenkten.. Derunî hayatımızın en derin köşelerinde feveranlar, aksülâmeller yaratan ihtizazlardan değil midir?.

İstiklâl ve hürriyetine kasteden düşmanlara karşı silâhına sarılan Mehmetçik çelik süngüsünü hasmına doğrultarak arslanlar gibi kükrerken hep bir ağızdan çıkan ve düşman safları üzerine korku ve azamet sağnakları yağdıran Allah, Allah sadaları ne ulvî, ne mukaddes, ne ilâhî müziktir.

FIKRA:

KARA KUVVET

Mustafa DEMİRSOY

Yavuz Selim Rumeli Vilâyetlerinin istikbalini karanlık görüyordu. Tuna nehri tabiî hudut sayılarak bu mıntakadaki hıristiyanları tehcir etmek ve yahut islâmiyeti kabul etmeleri için teklifte bulunmak, boşalan yerlere islâm ve Türk yerleştirmek istiyordu. O zamanki devletin kudret ve satveti bu işi başarabilecek bir halde idi.

Her terakki ve her inkişafa engel olmaktan zevk duyan, adesei rü'yeti dar olan Şeyhülislâm Zembilli Ali Efendiden fetva almak lâzımdı. Yavuz Rumelinin siyasî vaziyetini izah ederek düşüncesinin sızıltıya meydan vermeden tatbiki için hocaya bir fetva vermesini teklif etti.

Hoca — Onlar bize vediatullahtır. Biz onları tehcire değil muhafazaya memuruz. Şeri'şerif bunu emrediyor. Böyle bir teşebbüste bulunursanız ben mâni olurum dedi.

Selim — Sizin örümcekli kafanız bu işin mahiyet ve ehemmiyetini kavramaktan âcizdir. Gerçi bu iş şeriat bakımından biraz kötü gibi ise de siyaset bakımından çok hayırlıdır dedi.

Zembilli — Ben manevi mesuliyetten korkarım. Maalesef bu teklifleri kabul edemiyeceğim.

Selim — Bu gibi hayırlı işleri yapabilmek için yapılacak en hayırlı iş evvelâ sızı ortadan kaldırmaktır. Maalesef milletimin seviyesi de buna müsait değildir dedi.

Türk tarihinde cesaret ve kahramanlığiyle tanılan Yavuz bu kara kuvvetin karşısında boyun eğmiştir.

Bu ilâhî ses dalgalarının Mehmetçikte yangınlaştırdığı zafer ve istiklâl imanının kıvılcımları millî aşkile tutuşarak yanar dağ haline geldiği anda önünde bütün dünya olsa erimeğe, yok olmağa mahkûm olduğunu bilmiyen var mı?

Demirci çekicini örsüne ve kızıllaşmış, hamurlaşmış demir parçasına vurduğu zaman cansız ve kuru demir parçaları ona ne güzel melodiler söyler bilseniz. Demirciler de bu melodilerle sermesttir.

Gümüş parıltılarla akan dere boyunda bir taşı başına yastık yaparak gamsız ve saf gözlerini gök yüzünün sonsuz maviliklerine diken köylüyü seyrediniz. O tabiatile baş başadır. Onun kendisine üflediği sessiz nenniler, çeşit, çeşit oğultularla o kadar meşgul ve vecd içindedir ki...

Bazan içinden taşan yanık köy türküsünde bilseniz ne şahane besteler vardır.

Çalışan uzviyetimizin dinlenmesi ve gıdalanması kadar ruhumuzun da dinlenmeye, gıdalanmağa ihtiyacı olduğu tabiidir. Ve bu ihtiyacın da müzik olduğu herkesçe malûmdur.

Fakat müzik dinlemeğe çalışmamış ve bu hususta hiç bir görgü ve terbiye almamış olan zavallı bir vatandaşın en güzel millî bir parçayı dinlerken bile alâkasızlık göstermesini mazur görmeliyiz.

Biz ancak kendi içimizin nağmelerini terennüm eden, kendi öz millî duygularımızın sesleşmesinden doğan müzikten zevk alırız.

Şu halde ilk iş millî müzik terbiyesini halka aşılamak, vatandaşa millî ve kendi öz malımız olan her parça karşısında göğsünü kabartarak neşelenmiş heyecanlarını kendinden geçerek ifade etmek zevkini duyurmak . mecburiyetindeyiz. Millî müzik terbiyesi inkılâp hamlelerimizde bir davadır. Halka millî müzik terbiyesi vermekle beraber onun kendi benliğinden, temiz ruhundan doğan besteleri de alkışlamalı. Halkevleri böyle samimi duyguları şimdikinden daha sıcak hislerle bağrına basarak büyütmelidir.

Burdur Halkevi müzik kolumuzun, gayret ve enerjilerile millî ve mahallî musikimizin organize edilmesinde önayak olacaklarına asla şüphe yoktur.

"André Chénier„ den:

Genç Hasta

Apollon; ey kurtarıcı Allah, sırlı âlemlerin, hayatın Allahı, Pyton'un galibi muzaffer genç Allah!... Sana yalvarıyorum... Oğluma, biricik oğluma acı!... Yalnız onun için yaşıyan, ağlamıya mahkûm ve bikes bir halde ölen annesine merhamet et!... Ey genç allah! Onun gençliğine yardım et! Masum hayatının çiçeğini kavuran, göğsündeki bu kızgın ateşi söndür!.. Eğer o Apollon, mezardan kurtulur, sürüyü gütmek için "Menal„ e dönerse... Bu eller, bu ihtiyar ellerle Apollonum senin heykelini akikten kupamla süsliyecek, ve her yeni yaz geldiği zaman böğüren bir boğanın kanını mihrabına akıtacağım!

— Ah oğlum! Daima merhametsiz mi olacaksın? Meş'um sükûtun bitmiyecek mi? Oğlum... Ölmek, şu son ihtiyar senelerinde anneciğini ak saçlarile yalnız mı bırakmak istiyorsun? Göz kapağını benim kapamamı, külünü pederininkine benim mi katmaklığımı istiyorsun? Fakat bu dindarane ihtimamları yapması lâzım gelen sensin oğlum. Zira mezarım senin gözyaşlarını, vedalarını bekliyor... Söyle, söyle yavrum seni bitiren bu keder nedir? Gizlenen ıstıraplar daha elemli olurlar. Sonra... Bu ağırlaşmış göz kapaklarını kaldırmıyacak mısın?...

— Anne, sevgili annem! Allahaısmarladık. Ölüyorum artık bundan sonra oğlun yok! Hayır, hayır ben mevcut değilim anneciğim. Gittikçe şiddetini arttıran kızgın bir yara beni kemiriyor, güçlükle teneffüs ediyorum... Ve her defasında son nefesimi aldığımı sanıyorum... Konuşamıyacağım... Allahaısmarladık! Of... Bu yatak da beni nekadar yaralıyor, üzerimdeki yorgan da nasıl beni eziyor!.... Herşey, of herşey bana ağırlık veriyor, herşey beni yoruyor. Ölüyorum. Bana yardım et! Şöyle beni yan tarafıma çevir. Ah ölüyorum!... Ölüyorum!.... Bu ne ıstıraD Yarabbi!....

— İşte biricik yavrum, oğlum, şu ilâcı al. Onun harareti kuvvet ve hayatını iade edecek. Haşhaşla beraber, ebegümeci ve Dictame usarelerinden yapılmış kuvvetli, insana ferah veren bir menku... Onu ben gözyaşlarımla tatlılaştırdım. Cérés'i tanımadığın, gözlerin uyku nedir bilmediği bir halde iken, zayıf vücudün güneşten üç defa mukabele gördü. Al oğlum ve kendini, katiyen teselli bulmıyan, gözleri yaşlı bu ihtiyar anacığının duasına emanet et! O anne ki; vaktiyle seni adım, adım takip etmiş, bağrına bastırmış, kolları arasında taşımış, sana ilk defa sevmeği öğretmişti. Anî kederler minimini gözlerinden yaşlar akıttığı zamanlar ekseriya şarkı söyler, seni güldürmiye çalışırdı. Vaktiyle bu memeyi tazyik eden solgun ve donmuş dudağını, evvelce ilk günlerini besliyen sütüm gibi, şimdi seni besliyecek, imdadına yetişecek olan bir usareye yaklaştır!

— Ey Erimanthe'ın yamaçları... Ey vadiler... Ey koruluk... Ey yaprağı şaşırtan, dalgayı titreten ve onun genç sinesi üzerinde keten roplarının katlarını dalgalandıran iniltili, serin rüzgârlar.. Erimanth'ın kıyılarında rakseden güzellerin çevik alayını bilirsin değil mi anne? Orada ne kurtlar, ne yılanlar, ne zehirler.. hiçbir şey yoktur. Oh ilâhi yüz! Bayramlar, şarkılar...

Çobanın Aşkı

Gölgeler yavaş yavaş sırtları sarıyordu,
Dertlerim ayaklandı teselli arıyordu.
Köylüler küme küme tutmuşlar karşı yolu,
Belli ki yasları var, gözleri dolu dolu.
Karıştım kafileye sebebini bilmeden,
Sarmıştı hislerimi bir sızı bilmem neden?
Hiç kimse konuşmuyor: eğilmiş yere başlar,
Göründü çok geçmeden yamaçta nâtık taşlar.
Çınarlar mezarlığa bir bahçe süsü vermiş,
Leylânın bahtsız ömrü burada sona ermiş.
Kabrinin başucunda duruldu el bağlandı,
Ak saçlı bir ihtiyar sevdalı kızı andı.
Yukarı kalktı eller yükselen amin sesi,
Andırdı içten gelen muztarip bir nefesi.
Karşıki sırtta güneş sessizce sönüyordu,
Kafile hıçkırarak geriye dönüyordu.
Üstünde titreyorken çiğ gibi bir gözyaşı,
Anlattı sergüzeşti Leylânın mezar taşı.
Üç sene devam eden savaştan sonra solmuş,
(Ermeden müradına gençlikte türap) olmuş.
Kavramış benliğini ezeli, sonsuz sızı,
Çobanı istiyormuş Muhtarın güzel kızı.
Çobana çok görülmüş Leylânın vuslat tacı,
Yıllarca zavallı genç yalvarmış acı acı.
Yosunlu kitâbede satırlar sanki birden,
Ruhumda beste oldu fışkırdı Leylâ yerden.
Taşına papatyadan çelenkler örüyordum
Karşımda gülümseyen bir hayal görüyordum.
Önümde uzanan yol Ukbâya giden yoldu,
Bu acı gülümseme bağrımda feryad oldu.
Uzaktan bir kavalın cezbeli inlemesi,
Belli ki kan ağlıyan yaralı kalbin sesi.
Gittikçe yaklaşıyor tepeyi aşıyordu,
Bu sesle macerada bir nisbet yaşıyordu.
Gizlendim bir köşeye, önce bir kibrit yandı,
Bir insan birdenbire mezara yuvarlandı.
Geceyi sevdasının hıçkıran aksi sardı,
Ölmüştü meğer çoban, elinde bir gül vardı.

Nâzım Doğan ERMAN

— Dostum der, üç gündenberi hiç bayramlarda görünmüyorsun, ne yapıyorsun, niçin ölmek istiyorsun? Görüyorum ki mustaripsin. Bana seni iyi edebileceğimi söylediler. O halde yaşa!.

Beraberce bir tek aile kuralım. Bu suretle babamın bir oğlu, annenin de bir kızı olsun! Enver BARLAS

Köy tetkik notlarından:

Dengere Köyünde

Yazan: Ferid Çamoğlu
İlköğretim müfettişi

Yaşama tedrisatı dolayısile, yaşama işinin manâ ve önemi üzerinde durmuş, psikolojikman yaşama hâdisesini tebarüz ettirmiştim. Eğitim ve öğretim metodumuzun ana prensipini teşkil eden bu yaşama işinin, değil yalnız okullarda, bütün içtimaî varlık ve yaşayışlarımızda da ayni derecede müessir olduğuna bu yazımla bir misal vermek isterdim.

Kurmak ve yaşatmak suretile, henüz okula yeni gelmiş bir çocuğu, konuşmasını sevmiyen bir sûkûtiyi, iki kelimeyi bir araya getiremiyen bir köylüyü bülbül gibi söyletmek çok defa mümkündür. Bugün okullarımızda; (Haydi söyle çocuğum, ne duruyorsun, neden dikkat etmedin) diye zorlamaların boş olduğunu görüyoruz. Bunun yanında çocuğa yaşamak imkânını veren, onu önceden hazırlıyan, bir zemberek gibi kuranlarını da: (Artık yeter çocuğum, biraz da arkadaşların söylesinler) dediklerine çok defa şahit olmaktayız. Bu yazının kahramanı Dengereli Ali çavu (Ali Ağa) okumasını bilmiyen bir köylüdür. Fakat köyünün tarihi ve harp hatıraları hakkındaki anlatışlarından hiç de bu hali hissedilmiyor.

Söğütten Dengereye akşam geç gelebilmiştim. Köyün 45-50 lik muhtarı Ali Ağaya misafir oldum. Öteden beriden konuşurken âdeta canımız da sıkılmamış değildi. Bu ağır havayı değiştirmek maksadile yastıktan doğruldum, gayet önemli bir meseleyi hatırlamış gibi:

— Ali Ağa, Söğüt köyü çok hoşuma gitti, köyün kurulduğu ova ne muazzam şey. Hele göl, o manzara... Doğrusu bir İsviçre gölünden daha güzel. Gölgeleri göle akseden kamışlar, âdeta bir orman gibi, gelirken bekciye sordum, anlattı: Bu köyün et ihtiyacını bu kuşlar, hasır ihtiyacını da bu kamışlar karşılarlarmış. Hem Korkutelli köylerinden de buraya çok gelirlermiş. Yolumuz şoseden ayrılıyordu, bekçiye sordum, bu yol nereye gidiyor?

— Bu yol Antalyaya gidiyor, bu yolun adı Tefenni-Elmalı şosesidir, buna taş döşenecek, üzerinde komyonlar işleyecekmiş. Geçen yıl Fevzi Çakmak köyümüze geldi, köyün ortasındaki kavağın dibinde oturdu. İlk defa okulumuzu sordu, öğretmenimiz yok dedik) o zaman valiye (Bu köye öğretmen verin) dedi. Allah razı olsun öğretmenimiz de geldi. Çocuklarımız okuyorlar...

— Bu gölün ayağı yok mu, hiç suyu eksilip çoğalmaz mı?

— Bu göl tekin değildir, nereden gelip nereye gittiğini bilen yoktur, (Bekçi biraz durakladı, keskin gözlerini gözüme dikti, sonra elile solumuzdaki tepeyi göstererek:) Şu tepenin üstünde vaktile derebeyleri oturmuşlar, evler yapmışlar, bu gölde atlarını sulamışlar. Bu tepenin altını delmişler, gölün suyunu akıtarak değirmenler yapmışlar. Bugün buradan boya bırakılırsa aşağıdan çıkıyor...

Ben bunları anlatırken muhtarda bir sabırsızlık seziyordum, arasıra başını sallıyor, evet, diye tasdik ediyor, bir şeyler söylemek istiyordu. Sözümü kestim ve "sizin köy mü eski, yoksa Söğüt mü? Ali Ağa) dedim.

"Bizim köy daha çok eskidir,, diye söze başlıyan Ali Ağa epeyce kurulmuştu.

— Bizim köyün ne zaman kurulduğunu bilen yok. Yalnız bugünkü halkın sülâlesi biliniyor. Bu köyde yaşıyan ahali dalâlete düşmüşler, yoldan çıkmışlar bunları yola getirmek ve nasihat etmek için, hoca ve derviş kıyafetinde, Horasan'dan 12 kişi, heyeti nasiha olarak gelmişler, halkı ısındırmışlar; sonra, derebeylik za-

manı olduğu için hükûmet idareyi bunlara vermiş. Bu gelenlerin başı Şeyh Hacı Hüseyin isminde birisi imiş. Bu derebeyi burada istediği gibi yaşamış, asmış, kesmiş. Bunların bindikleri hayvana kimse binemez, yediklerinden kimse yiyemez, giydiklerinden kimse giyemezmiş. Bütün köylü bunların hizmetçisi, uşağı imiş. Köyün nüfus kütüğündeki Katırcı Oğulları, Furuncu, Somuncu Oğulları, Berber oğulları İçağası oğulları sülâleleri bu beyler zamanından kalma isimlerdir.

Bu beylerin bilâhara zulümleri çok ziyadeleşmiş. Halk zaman zaman isyan etmişlerse de ellerinden bir şey gelmemiş. Nihayet Korkutelindeki Teke oğullarile Denizlideki Tavas oğulları birleşerek bunlara harp açmışlar, halk ta yardım etmemiş, mağlûp olmuşlar, bu suretle dağılıp gitmişler.

Şeyh Hacı Hüseyinin sülâlesi bugün pek çoktur. Çavdıradaki Ali Paşalar, Kayacıktaki Abdurrahman Ağalar, Sorkun çiftliği sahibi Yusuf ve Kargalı çiftliği sahibi Hilmi Ağalar, hep ayni sülâledendirler. Acıbadem kazasının muhtelif yerlerinde de bu sülâlelere rastlanmaktadır.

Muhtar adeta heyecanlanmıştı, ben de yardım etmek istedim.

— Acaba bu adamlar nasıl ve ne ile harp ediyorlardı.

— O zaman böyle tüfekler ne gezer.. Kargı, kılıç, pala ve okla..

— Ya, Ali Ağa, o zamanki harpler pehlivancasına döğüşmekten başka bir şey değilmiş. Şimdi herifler karayı bıraktılar da havada döğüşüyorlar. Trakya büyük manevrasında Atatürk ve arkadaşlarının, kumandasile, bütün dünyanın dürbünleri altında bir gün öyle bir taarruza kalktık ki hiç sorma... Zırhlı otomobiller, tanklar, tayyareler, ağır makineliler hep birbirine karıştı, biz piyadeler aradan kaybolmuştuk. (Henüz tamamlamadan sözünü kesen Ali Çavuş: Ah Bayım, bunlara harp mi denir, çocuk oyuncağı... Biz neler gördük... Büyük harpte İranda idik. Bağdadı İngilizler alıyorlarmış dediler, üç alay cebri yürüyüşle 27 günde Bağdada vardık. Emin ol ki yorulmadık, Harpte Allah insanlara kuvvet veriyor. Bir karavanadan sonra cepheye alındık, süngülerimizle düşmanı attık. Yine bir gün Bağdat cephesinde harp ediyorduk. Düşman dehşetli bir taarruza kalktı, biz de ona mukabele ettik. Neticede nasıl oldu bilmiyorum, bizimkiler çekilmişler, Ben, Hızır onbaşı ve bir nefer, üçümüz yaralanmışız. Dört yerimden yaralandım: Ağzımdan, başımdan, ayağımdan, karnımdan. (Bunu söylerken yüzü sarardı, İçinde derin bir aşk ve tatlı bir hatıranın belirdiği hissediliyordu. Derin bir nefes aldı, bir müddet önüne baktı ve sonra): Evet, dört yerimden yaralanmışım. Gözlerimi açtığım zaman yanımda yabancı kimseler vardı. Esir olmuşum, sıhhiye kademesine alınmışım, yaralarım sarılmış. Tercüman, Mısır'lı genç bir çocuk, sigara verdi; esir oldunuz, dedi. Esaret nedir bilmezdim, çok ağırıma gitti. Yaralarımın acılarını duymuyordum bile... Fakat şunu söyliyeyim ki mühettiş bey (müfettiş diyemiyor) İngilizler bana ve arkadaşlarıma gayet iyi baktılar, esir olduğumuzu bildirmemeye çalıştılar. Altı saat sonra bir kıyamettir koptu, Türkler geliyor dediler. Bu sözü işitince yüreğim yerinden fırlıyacakmış gibi çarpmaya başladı. Kolu, bacağı gözü, kulağı, parçalanmış binlerce yaralıları bizim bulunduğumuz kademeye kadar getirdiler. Fakat Türk ordusu yaklaştığı için götürmiye fırsat bulamıyarak bırakıp kaçtılar. İşin garibi şu ki bizim için hususi bir otomobil geldi, bizi bindirerek doğruca Basraya götürdüler. Oradan da Hindistana gittik. Hastanede beş ay tedaviden sonra mübadele edilerek tekrar Bağdat cephesine geldim.

Yine bir gün Fellâhiye cephesinde idik Düşman 17 gün cepheyi mütemadiyen döğdü. Artık karşısında hiç kimsenin kalmadığına inanarak taarruza karar vermiş. Bizim erkânıharpler de bu pilânı sezerek düşmanın geleceği yere ağır makinelileri ve bizi yerleştirdiler. Sabahleyin şafakla düşman gözüktü. Mevzilerde heyecanla

Devamı 24 üncü sayıfada

Almancadan:

Bingen'in Fare Kulesi

Rayn'in ortasında Bingen civarında bir yüksek kule vardır. Mainzdan Koblenz'e yapılan bir seyahatte bu kule görülür. Halk bu kule için garip bir efsane söylemektedir. Eski zamanda, memlekette büyük bir kıtlık hüküm sürmekte idi. Sıcak, tarlaları kurutmuş, âni gelen su baskını son mahsulü de bozmuştu. Otlaktaki hayvanat ölmüştü. İnsanlar açlıktan köpek ve kedileri yiyorlardı. Ve, birçoğu da ölmüştü. Emanz Hatto isminde bir rahip yaşıyordu. Bu rahip çok hasis idi. Büyük bir anbar içine çok buğday toplamıştı. Fakir ahali ona biraz muavenet için müracaat ettiler. O, bunlara çok katı yürekli göründü. Açlıktan ağlıyarak gelenler vardı. Son ekmeği fırından mücadele ile alma haline düşmüşlerdi. Nihayet günün birinde söyledi: "Bütün fakir ve ihtiyaç içinde bulunanlar benim şehirdeki samanlık içinde toplansınlar. Onlara yardım edip yemek vereceğim.„ Halk neş'eli ve ümit dolu olarak oraya koşuyorlardı. O zamanın papası uşağına, kapıları sıkı kapayıp samanlığa ateş vermesini söyledi. Halk, alevler arasında acıklı bir şekilde bağırıyorlardı. Fakat papas hakaretâmiz bir şekilde gülüyor; farelerin ıslığını işitiyor musunuz? diyordu. Bunun için ona korkunç bir ceza çarptı. Ertesi gece uykuda iken bütün fareler kapılardan şatoya girmişler onu yemek istiyorlardı. Papas korktu, hiçbir kurtulma çaresi bulamadı. Onu her yerde hayvanlar takipte geri kalmadılar. Nihayet kendini gizlemek için Ren ortasında bulunan eski bir kuleye saklandı. Burada emniyetle yaşıyabileceğini ümit ediyordu. Fakat fareler kendilerini suya atıp yüzerek öbür tarafa geçtiler. Ve kuleye tırmanıp onu diri diri yediler. Kule bundan dolayı (Fare Kulesi) ismini taşımaktadır.

İmtihan

Fizik dersinde muallim, talebeye soruyor:

— Sıcaklık ve soğukluğun vasıflarını biliyor musun?

Talebe uzunca düşünmeden cevap veriyor.

— Harareet bütün cisimleri büyültür. Soğukluk da küçültür. Muallim:

— İyi. Bana bir misal söyle:

Talebe derhal cevap veriyor-

— Yaz sıcak; ve o zaman günler uzundur. Kış da soğuk, günler kısadır.

Muallim gülüyor. Ve talebenin defterini açarak notu arkasına yazıyor.

Mehmet ÖZGEN

Erzincan Felâketi Dolayısile Tazelenen

330 yılı Burdur ilinde,
Bir yer sarsıntısı buhran olmuştu!..
Binlerce halk, kahir kudret elinde!..
Can verip hâk ile yeksan olmuştu!..

Ben gurbette idim, gördüğüm bir düş,
Pek korkunç bir şeydi.. Şöyle misali:
Me'valar yıkılmış, ocaklar sönmüş!..
Yağmurlar altında titrer ahali!..

Sanki, bir lâhzada kopmuş kıyamet!..
Bedbaht memlekette kurulmuş mahşer!..
Nefsi, nefsi, diye çırpınır millet!..
Kaçmak ister, imkân yok! Eynelmefer!..

Duyuldu zelzele dinmemiş hâlâ!
Refikam muztarip, oğlum yaralı!..
Aldırdım (İzmit) e nelerden sonra,
Gittik Uzak Şarka, olduk oralı!..

Gûya ki, yıllarca kal'abendidik,
(Diyarbakır) da, (Van, Bitlis, Musul) da,
Her türlü yokluktan hissemendidik,
Fürui ihmaldi gaye, Usulde!..

Diyorduk, çilemiz doldu ne yapsak?
Bir gün denildi, Harp ilân edildi!
Ferdası tanrısal doğan pek parlak,
Bir yıldız peykinde seyran edildi!..

Katıldık Kervana, biz de bu yolda,
Ulusal kafile ardınca gittik...
Ne varsa sarfettik belde, bavulda,
En son Cumurluk bir Devlete erdik.

Tes'it ederken bu bayram gününü,
Çınladı kulağım, dedim: anan (1) var..
Dinledim hatifi gaybın ününü,
Hasretle bize bir selâm salan var!..

---

(1) Yadetmek manasına gelen anmak masdarından.

Dalmışım nasılsa böyle bir anda..
Kızım gelmiş, dedi: Nedir bu halin?
Söyle... Her nedense... Koyma hicranda,
Korkuttu düşüncen, derin melâlin!..

Ne olacak dedim- (Ana hasreti)!..
Sarıldı boynuma dedi: Beybaba!
Farzoldu bizlere SİLA hürmeti!
Gidelim Burdura gelmişken sıra..

Olur dedim. Çıktık Temmuzda yola..
Sevinçle taç atıp şehre girerken,
Makinemiz saptı şosadan sola..
Eski hatıralar canlandı birden..

Dedim çocuklara, bu ıssız yerde,
İlk önce bir varlık göze batardı!..
Burada bir makber... Daha ilerde,
(Cünbüşlü) yanında bir çay akardı!..

Bayramda anamın elinden öper,
Kalbini sürurla lebriz ederdik,
Sonra, bu yerlere gelir, yaş döker,
Ervahı tazimle taziz ederdik.

Pek coktu rahmetli aile dostu,
Lâzımdı bunlara varıp uğramak
Babam da buraya sermişti postu,
Gerekti başına varıp ağlamak!..

Bu acıklı durum şaşırttı bizi,
Umduğum varlıklar hep hayal imiş!..
Kalmamış burada ecdadın izi!..
Beslenen emeller bimeal imiş!..

Anladım gariplik ne imiş şimdi,
Hâdisat koymamış hayattan eser!..
Her kimi gördümse derdim: Bu kim, di?
Aklımı tarümar etmişti keder!...

A. Şermet

Köy Tetkikleri

— Tefenni merkez kazası —

Tefenni büyük bir ovanın batısında sivrilmiş küçük tepelerin eteğine yaslanmış şirin bir kazadır. Doğuda gözün rüyet sahasını aşan geniş ufukları, etrafına serpilen köyleri seyreder.

Milâttan evvel 200 yılında eski adı "Temiriniyom,, imiş. Bu ad Oğuz Türklerinin Anadoluya akınına kadar devam etmiştir. Müslümanlığın tesiri altında kalan "Temiriniyom,, kasabasının adı sonra "Tefenni,, ye çevrilmiştir. 1863 yılında kaza merkezi olmuştur. O zaman dördü hıristiyanlara ait olmak üzere 150 hane imiş. Vilâyet merkezi olan Burdur'a 75 kilometre uzunluğunda muntazam bir şose ile bağlıdır. 20 kilometre murabbaı bir sahaya kurulan kasabanın nüfusu 1185 kadın 1083 erkek ki mecmuu 2263 dir.

Avarız: Şimalinde sık ormanlık olan Eşeler, cenubunda da Rahat dağı vardır. Bu dağların arasında çok verimli ovalar mevcuttur. Cenubunda bir buçuk saat mesafede Hüyük, iki saat mesafede Hasan Paşa, şimali garbisinde bir saat aralıklı Karamanlı nahiyesi, şimali şarkisinde yine iki saat aralıklı Kağılcık köyleri komşularıdır.

İklim ve akar sular:: Yazları kısmen serin, hararet derecesi azami 30, kışın soğuk sühunet derecesi 12 - İlk ve sonbaharda hararet derecesi 18 - 8 x arasında değişir. Her mevsimde yağmur yağar. Hududu dahilinde Dalaman ırmağının kaynağı vardır.

Ehli ve vahşi hayvanlar: Ehli hayvanların her çeşidi mevcuttur. Bilhassa 40000 koyun ve 35000 davarın mevcudiyeti kayda değer. Dağlarında sansar, tilki, canavar, tavşan, domuz, mevcuttur. Avcılık yapılır.

Madenleri: Krom, linyit, maden kömürü.

Maarif: Kazanın maarife bağı çok kuvvetlidir. 1928 de taştan modern bir okul binası inşa edilmiştir. 280 talebesi vardır. İlk okulu bitirenlerin yüzde sekseni Burdur ve Denizli Vilâyetlerinde tahsillerine devam etmektedirler.

Kıyafet: Kadınları üç etek ve Çerkez entari giyerler. başlarına beyaz büyük örtü koyarlar. Çarşır giyenler üç etek entarinin öndeki parçalarını çarşırın önden içine sokarlar. Önleri açık kalır. Erkekleri menevrek ceket, pantalon giyerler. Bilhassa çiftçi olanları bellerine kuşak kuşanırlar.

Kaza halkının devlete, kanunlarına, yekdiğerlerine karşı bağlılığı ve sevgisi fazladır.

Âsar: Eski eserler halen mevcut değildir. Koca Pınar denilen Belediye bahçesinde Roma ve Yunanlılardan kalma bazı sütun başlıkları ve yazılar varsa da hâizi kıymet değildir.

İçme suları:: Kasabanın ortasında Koca Pınar içme suyu, ve bundan kaynağını alan iki çeşme vardır. Yuvalak istikametinden gelen Karakulak suyundan da iki çeşme ve yayladan gelen şudan da iki çeşme mevcuttur. Yolları bozuk olduğundan kışın yağmur sularile karışmaktadır.

Kasabanın şimalinde dar bir vadide barutlu suyu denilen bir kaynak vardır. Bir saat kadar aralıklı olan bu su, son yıllarda analize ettirilmiş terkibinde hemen hiç kireçe tesadüf olunmamış, mevaddı ecnebiye yüzde yarım kadar tesbit edilmiştir. Su bilhassa böbrek hastalıklarına çok nafidir. Burdur, Antalya vilâyetleri

(Lûtfen sayıfayı çeviriniz)

Evimizin iki ay zarfında başardığı işler arasında en önemli olanlarından birkaçı:

C. H. Partisi Yüksek Sekreterliğimiz emirlerinin yerine getirilmesi için-

1 — Memleketimizde her nasılsa cahil kalmış ve bu cehaletin acılarını tatmış yurtdaşları karanlık bir çukurdan aydınlığa çıkarmak maksadile, ev reisi ve evimizin herhangi bir işinde çalışmalarını esirgemiyen fedakâr öğretmen arkadaşlardan bazıları gece kahvelerde halkı telkin ederek talebe kaydetmişlerdir. Biri evimizde diğerleri Yenice mahalle okulunda ve ceza evinde olmak üzere üç yerde A ve B okuyup yazma kursları açılmıştır. Talebe adedi 170 kadar olmakla beraber bunlar çok büyük hevesle derslerine devam etmektedirler.

2 — Evimiz, fotoğraf ve resim sergisi için memleketimizin genç amatörlerine kapısını açmıştır. Kendilerine yüksek genel sekreterliğimizin bu hususdaki direktifleri anlatılmış, böylece bir fotoğraf ve resim sergisi açmağa muvaffak olunmuştur.

3 — Ebedî Şefimiz Atatürkün devrimleri arasında kıymeti ölçülemeyen bir yuva olan Halkevlerimizin açılış yıldönümü münasebetile 25 şubat 940 Pazar günü Evimizin faal ve fedakâr temsil ve müzik kolu arkadaşlarımızın değerli çalışmalarile hazırlanan Aka Gündüz'ün (O bir devirdi) piyesi temsil edilmiş ve yüzlerce vatandaş bu gösteriden ve müzik parçalarından istifade etmiş, güzel bir gece geçirilmiştir.

4 — Memleketimizdeki yoksul ve kimsesiz hastaları parasız muayene ettirmek ve muktedir olamıyan hastaların da ilâçlarını temin etmek düşüncesile Evimizin alt katında hazırladığımız muayene odasında haftanın üç gününde; hayırsever ve fedakâr doktorlarımızdan Sıhhat Direktörü Nazmi Özbek, Hükûmet doktoru Asaf Altınrodop ve topçu taburu doktor Şevket Tekmen tarafından pek yakında hasta muayenelerine başlanacaktır.

---

de bu sudan azamî istifadeye çalışmaktadır.

Âdetler: Nişan, merasim ve her yerde olduğu gibi yüzük takma suretile icra olunur. Kadınlar nişan merasimi ve düğün gecelerinde, def ve sair eğlence vasıtalarile oynar ve eğlenirler.

Cenaze: Ölünün bütün akrabaları o gün toplanır, yas tutar, akşama kadar ağlarlar. Ayrıca yascı kadınlar ölünün meziyetlerini sayarlar. ev halkını daha çok ağlatırlar.

Ayrılık: Ayrılığın acısını duyan ana, baba, kardeşler üç gün vakit vakit yakım söyler, ağlarlar. Askere gitmede hısım, akraba, konum, komşu kasabanın ileri gelenleri bir meydanlığa toplanır, yekdiğerile helâllaşır, sarılır, öpüşür. Bundan sonra hoca tarafından dua edilir. Delikanlı uğurlanır. Gençler bir ana kucağına atılacakmış gibi güle, oynıya diğerler. Koygun türkü sesleri bir müddet devam eder.

Kültür ve Edebiyat

K. TANSEL

Bu mevzuun çok geniş şümullü olduğunu ve böyle bir yazıya erken başlamış olabileceğimi düşündüm. Fakat okuma zevkinden hattâ lise talebelerimizin bile birçoklarının mahrum olduklarını düşünerek yazmağa karar verdim.

"Kültür,, kelimesini geniş hayatı anlamile tarif etmek maalesef pek mümkün olmıyor. Ve esasen şimdiye kadar pek çok şahıslar tarafından muhtelif tariflerinin yapılması da bu hakikati gösterebilir. Ben genişçe bir kütle tarafından, az çok kavranabilecek mahiyette olan şu tarifi alıyorum: "Kültür bir medeniyetin manevi kısmına denir.,, Bu tarife göre kültür. bir milletin hislerinin tezahüratından başka bir şey değildir ve millidir. Halbuki "Medeniyet,, bu vasfı haiz değildir. "Kültür,, ü bu manada alınca onun ehemmiyetli kısımlarından birini "Edebiyat,, ve "Edebiyat Tarihi,,nin teşkil etmiş olduğunu görürüz. Böylelikle o miletin asırlar boyunca hayatı nasıl görmüş olduğu ve hayat yolunda yürürken hangi yolları takip etmiş olduğu meydana çıkar. Şüphesiz ki "Güzel Sanatler,, yani resim, müzik, heykeltraşî, edebiyat, mimarî gibi sanat şubelerinin hepsi "kültür,, çerçevesi dahilindedirler.

Çocuklarımıza "kültür,, kazandırmak için okuma zevkini aşılamalıyız. Onlar, hayat hakkındaki telâkkilerini mektep ve aileden almış oldukları kadar, ders kitapları haricinde okudukları muayyen ve faydalı kitaplardan da almalıdırlar. Hiç şüphe yok ki bu vâdide türkçe hocalığı eden arkadaşlara daha büyük bir vazife düşer. Onlar çocuklara okumak zevkini vermeğe çalışır, ayni zamanda okuyacakları kitaplar hakkında rehberlik ederlerse tabiî çok iyi netice elde edilir. Böylelikle hem onların karakterlerinin teşekkülüne yardım edilmiş, hem de hayatî görüşleri genişletilmiş olur. Ancak bunu elde etmenin pek kolay olmadığı âşikârdır. Çocuklarımızdan mektebi bitirmiş olmak için okumak zihniyetini yok etmeliyiz. Hayata atıldıktan sonra azim, bilgileri sayesinde güçlükleri yeneceklerine ve ancak bu şekilde faydalı olabileceklerine inandırmalıyız.

Dengere köyünde

Baş tarafı 17 inci sayıfada

bekliyorduk, "süngü tak,, emri verildi. Tüfeğimi omuzuma dayadım, zangır zangır titriyordum. Halbuki korkmamıştım. Neden titrediğime kızdım, arkadaşlarıma baktım, onlar da ayni şekilde idiler.

Düşman bölükleri yürüyüş kolunda, kumandanları önünde tabanca ve kılıç çekmiş bir vaziyette geliyorlardı. Ateş etmek için sabırsızlanıyorduk. İstihkâmların içinde mütemadiyen kulaktan kulağa: Emirsiz ateş edilmiyecek, diye fısıltılar geliyordu. Düşman yaklaştıkça yaklaştı. Âdeta korkmağa başlamıştık. Acaba bir şey mi var, büyükler bizi sattılar mı? Diye telâşa düştük. Taki düşman 400-600 metreye gelince ateş emri verildi. Karşımızdaki düşman bir karıştı. Sonbahar yaprağı gibi yere dökülüyorlardı. Hele o bizim ağır makineliler dünyayı yakıp kavuruyorlardı. İstihkâmlarda hepimiz birer arslan gururile mahşeri seyrediyorduk. Biraz sonra düşman mükâleme bayrağı çekti. Ateşi kestik, Bizimkilerden de gittiler, Düşmanın ölü yığınları içinde konuşuldu. Sonradan işittiğimize göre düşman ölülerini almak için yalvarmış. Bizimkiler de müsaade ettiler. Yarım saatin içinde koca bir fırka yarıya inmişti. Bizim sıhhiye kademesi de düşmanın ölülerini taşımağa gitti.

2/3/1940

Maniler

1

Bahçe evi açılmaz
Maydanozdan geçilmez
Ben bir beyin kızıyım
Bana paha biçilmez.

2

Kaynanam cadı karı
Dilini soksun arı
Oğlun kebap getirmiş
Sensiz yedim a karı.

3

Ak pamuk atılır mı
Bala su katılır mı
Geceler on dört saat
Yalnız (1) yatılır mı.

4

Bahçelerde gezerim
İnci mercan dizerim
Vallah, billâh enişte
Ben ablamdan güzelim.

5

İraktaki siniler
El vurmadan iniler (2)
Gurbetteki yarimin
Kulakları çiniler (3)

(1) Yalnız yerinde.
(2) Ahenk ve ölçü icabı, inler yerinde.
(3) Ahenk ve ölçü icabı. Çınlar yerinde.

DÜZELTME

Mecmuamızın "3,, üncü sayısının "15,, inci sayfasındaki (Öğüt) manzumesindeki yanlışlıkları okuyucularımızdan özür dileyerek düzeltiyoruz:

Yanlış		DOĞRU
Mağlubu nefsoldun yorgunluk yeter	:	Mağlubu nefsoldun bozgunluk yeter
Ularken kırıldı kirişin yayı	:	Avlarken kesildi kirişi yayın
Minnetin kalmadı Hasan dağına	:	Minnetin kalmadı Hasan dağına
Siz avret için bir donluk yeter	:	Setri avret için bir donluk yeter
Müsnen değilse de söğüt ağacı	:	Müsmir değilse de söğüt ağacı

Felsefe, içtimaiyat, Ruhiyat, Terbiye ve Mantık

No.	Kitabın adı	Dil çeşidi	Kaç cilt olduğu	Müellifi	Sahi.	Nerede Basıldığı	Tarihi
43	Çocuk psikolojisi	Türk	1	Hüseyin Cahit	432	Devlet Mat.	1938
44	Çocuklar hakkında asrî fikirler	„	1	Hüseyin Cahit	271	„ „	1938
45	Çocuklar evi	„	1	M. Rahmi	165	Matbai Âmire	1339-1343
56	İnkılâp psikolojisi	„	1	Refik Sıdkı	111	Kader Mat.	1931
64	Terbiyevî oyunlar	„	1	Kâzım Nâmi Duru	83	Devlet Mat.	1931
65	Faal mektebin tatbikatı	„	1	Mustafa	166	„ „	1931
66	Yarınki mektebe doğru	„	1	Kâzım Nâmi Duru	187	„ „	1934
67	Yeni mektebin ders vasıtalarından kum	„	1	Muvaffak	101	„ „	1934
68	Eski mektep yerine yeni mektep		1	M. Zekeriya	156	„ „	1931
69	Muallim meslek ahlâkı	„	1	Kâzım Nâmi	199	„ „	1934
70	Yeni mektep nedir	„	1	Ahmet Hikmet	112	„ „	1933
71	Metodika	„	1	Hasip Ahmet		„ „	1931
72	Çocuklarda zekâ usulleri	„	1	İbrahim Alâeddin	75	„ „	1932
73	Metafizik	„	1	Suat Kemaleddin	90	„ „	1929
83	Pedagoji tarihi	„	1	Nâfi Atuf	158	„ „	1939
91	Türk inkılâbının karakterleri	„	1	Sadri Ertem	134	„ „	1934
97	Spinoza Etika	„	1	Suat Kemaleddin	46	„ „	1934
98	Yaratıcı tekâmül	„	1	Mustafa Şekip	216	„ „	1931
116	Sanderson	„	1	Kâzım Nâmi	38	„ „	1934
121	Almanya maarifi	„	1	Reşat Ş. İ. Hakkı	269	„ „	1931
122	Bulgaristan maarifi	„	1	Millî Talim ve ter.	272	„ „	1933
128	İçtimaiyat	„	1	M. İzzet	250	„ „	1933
129	Medenî bilgiler	„	1	Âfet	293	„ „	1931
129/1	„ „	„	1	Recep Peker	287	„ „	1932
144	Çocuk ruhu	„	1	İbrahim Alaeddin	480	„ „	1927

No.	Kitabın adı	Dil çeşidi	Kaç cilt olduğu	Müellifi	Sahi.	Nerede Basıldığı	Tarihi
145	Ruh ve beden	„	1	Hüseyin Cahit	300	Tanin Mat.	1934
193	Miller ruhiyatı esasları	„	1	Dr. Ziya Tarat	124	Burhanettin Mat.	1934
200	Üç medeniyet	„	1	Ahmet Ağaoğlu	153	Türk	1928
209	Amerika terbiye usulleri	„	1	Şarl Rouva	1361	Millî Mat.	1926
213	Filozofi ve sanat	„	1	Suat Kemal Yetkin	113	Vakit Mat.	1935
214	Demokrit	„	1	Haydar Rifat	45	Vakit Mat.	1935
233	İnkılâp dersleri notları	„	1	Recep Peker	46	Ankara Ulus Mat.	1935
240	Türk filozofları antolojisi	„	1	Hilmi Ziya Ülgen	156	İst. Şirketi Müretebiye	1935
247	Çocuk terbiyesi (konferans)	„	1	Aydın Halkevi	26	Ticaret Mat. İzmir	1935
253	Demokrasinin menşe ve tekamülü (konferans)	„	1	Ekmel İzdem	28	Hâkimat Muğla	1935
254	Recep Pekerin inkılap dersleri	„	1	R. Peker	118	Ankara Ulus Mat.	1935
265	Çocuk terbiyesi	„	1	Sabiha Zekeriya	26	İz. Ticaret Mat.	1935
268	Türk devrimi ve devrimciliği	„	1	E. H. Akaman	20	İzmir Meşher Mat.	1936
269	Politika felsefesi	„	1	Sadri Ertem	218	İstanbul Vakit Mat.	1935
303	Arkadaşlar	„	1	İffet Halim	104	İstanbul Vakit Mat.	1936
311	Çocuğun tahlili ve terbiyesi	„	1	Nazım Yücelt	91	Bursa, Ankara Mat.	1935
312	Bir anneye mektuplar	„	1	Şeref Erdoğdu	80	İstanbul Ülkü Mat.	1935
313	Amerikan ruhiyatı	„	1	Muzaffer Şerif	136	İst. Bürhanettin Mat.	1933
314	Faal usuller ve yeni Türkiye mektepleri	„	1	M. Baha	104	İst. Sinan Mat.	1932
315	İlimlerde usul "İlim,,	„	1	Yusuf Şerif	30	İst. Bürhanettin Mat.	1936
316	İnkılâp yolunda	„	1	Hilmi H. Halik	50	An. Hâk. Mil. Mat.	1933
317	Türkiyede suçlu çocuk	„	1	Hilmi H. Malik	143	Ank. Hâ. Mil. Mat.	1932
323	Yeni psikolojik ve pedagoji	„	1	İzmir Halkevi	74	İz. C. H. Mat.	1936
406	Çocuk hukuku	„	1	Necip Ali	148	İst. A. İhsan Mat	1936
424	Köylümüzün kalkınması için	„	1	Kerim Tümav	8	İz. Ahmet Mat.	

No.	Kitabın adı	Dil çeşidi	Kaç cilt olduğu	Müellifi	Sahi.	Nerede Basıldığı	Tarihi
458	Küçük Yozgat köyü köy tetkiki	„	1	Alâeddin Gübe	31	An. Ulus Mat.	1937
478	Âyetler	„	1	Arif Nihat Asya	84	Adana Seyhan Mat.	1937
482		„	1	A. Riza Ülgener	278	İz. Meşher Mat.	1936
484	İnşiyak, itiyat, irak	„	1	R. Balaban	40	İz. Meşher Mat.	1936
530	İnkılâpların öğrettikleri	„	1	Vasfi Raşit	48	İstanbul	1934
541	İnsan ve onun kendisi	„	1	M. Naci Ecer	560	İst. Vakıt Mat.	1936
542	Terbiye müsahabeleri	„	1	M. Şakir	162	İstanbul Milliyet Mat.	1931
543	Nikbin olunuz	„	1	Dr. Viktor	94	İst. Milliyet Mat.	1936
547	Kızlarımız	„	1	Hüseyin Cahit	258	İst. Milliyet Mat.	1931
548	Oğularımız	„	1	„ „	235	İst. Milliyet Mat.	1937
583	Üniversite konferansransları	„	1	Yunus Kâzım Köni	403	İst. Ülkü Mat.	1937
613	Eflâtun'un ide nazariyesi	„	1	Hüseyin Cahit	126	İst. Şirk. Mür. Mat.	1937
652	İlim ve din	„	1	„ „	512	İst. Akşam Mat.	1927
653	Ruh ve beden	„	1	„ „	300	İst. Malta Mat.	1921
654	Hürriyet	„	1	„ „	349	İst. Akşam Mat.	1927
655	„ Vicdan	„	1	„ „	352	İst. Akşam Mat	1924
656	Psikoloji	„	1	„ „	373	İst. Tanin Mat.	1924
657	betbinlik nedir	„	1	„ „	37	İst. Yeni Mat.	
658	İlim mabettabiiye	„	1	Ferit	130	İst. Mahmut B. Mat.	1341-43
659	Pençe hayat felsefesi	„	1	Fikri	128	İst. Gayret	
660	El işleri ilim terbiye	„	1	N. Sadık	192	İst. Matbaai Âmire	1330
661	Baba goriyo	„	1	R. Nuri	41	İst. Devlet Mat.	1927
662	Pedagoji	„	1	S. Celâl	160	İst. Devlet Mat.	1929
663	Alman hayat irfanı	„	1	M. Adil	237	İst. Matbai Âmire	1917-1333
664	Mektebe dönüş	„	1	İ. Alaedin	364	İst. Devlet Mat.	1926
665	İnkılâp	„	1	A. Refik Sıtkı	110	İst. Kader Mat.	1934
666	Hayat ne için	„	1	M. Z.	40	İst. Orhaniye Mat.	1224-340
667	Siyaset iktisat	„	1	Akçora O. Yusuf	221	İst. Yeni Mat.	1224-340
668	İlmin kıymeti	„	1	S. Zeki	281	İst. Matbai Âmire	1330
669	Harp, sözde iyilikleri	„	1	Dr. A. Cevdet	219	İst. Orhaniye Mat.	1927
670	Tevfik Fikret ve ahlâkı	„	1	Köprülü Z. M.	40	İst. Kanat Mat.	1918
671	Ahmet Cevdet paşa zamanı	„	1	Fatma Aliye	123	İst. Kanat Mat.	1333

No.	Kitabın adı	Dil çeşidi	Kaç cilt olduğu	Müellifi	Sahi.	Nerede Basıldığı	Tarihi
672	Yeni ilmikelâm	„	1	A. Hakkı	312	İst. Evkaf Mat.	1341-1339
751	Aile, ahlâkı, felsefe müsahabeleri	„	1	Halil Türkmen	334	İst. Devlet Mat	1937
758	Tabiat kanunu meselesi	„	1	Dr. H. Raynbah	18	İst. Ulus Mat	1338
759	Üniversite konferansları	„	1	İst. Ülkü Basımevi	407	İst. Ülkü Mat.	1937
775	Kumlarda çocuk oyunları	„	1	Ahmet Hilmi	80	İst. Devlet Mat.	1928
776	Tecrübî pedagoji	„	1	Kâzım Nâmi	220	İst. Devlet Mat.	1928
777	Terbiye ve verâset	„	1	Dr. A. Cevdet	560	„ „ „	1927
778	Elişleri rehberi	„	1	İsmail Hakkı	341	„ „ „	1928
779	Çocuğun psikolojisi	„	1	Hüseyin Cahit	492	„ „ „	1923
780	İçtimaiyat hakında malûmat	„	1	Hilmi Ziya	132	„ „ „	1927
781	Çocuklar hakkında asrî fikirler	„	1	Hüseyin Cahit	270	„ „ „	1928
782	Şuurun bilâ vasıta	„	1	Vantiğ	248	„ „ „	1928
783	Avrupa edebiyatı tarihi	„	1	„	430	„ „ „	1928
784	Adedin ruhiyatı hesap öğretim	„	1	Comdivey	235	„ „ „	1928
785	Terbiyei bedeniye tarihi	„	1	Selim Sırrı	146	„ „ „	1938
820	İnkılâp ve inkılâpçılık	„	1	Yavuz Abadan	16	„ Receb Ulus oğlu	„
822	XI inci asırda bir Türk mütefekkiri	„	1	Ziyaeddin	16	„ Receb Ulus oğlu	„
831	Sosyal bakımdan ruhî inkişaf	„	1	Vilhem Peters	76	Ankara Receb Ulus oğlu	1938
865	Felsefî içtimaî konferanslar	„	2	Çığır dergisi	76	Ankara İzmir basımevi	1938
866	Türkiyede ilim, felsefî hayatın şartları	„	1	Dr. Ziyaeddin F.	29	Ankara İzmir basımevi	1938
868	İlliyet meselesi diyalektif	„	1	Hilmi Ziya	30	Ankara İzmir basımevi	1938
963	Türk Ahlâkçıları	„	1	M. Ali Ayni	247	İst. Marifet Mat.	1939
1082	Polis koleli	„					
1082		„				Ankara Basımevi	1939

Yazı işleri müdürü:
Hasan BARLAS

Mesul müdürü:
Feyzi Bayraktar

TEŞEKKÜR

Burdur İl Halk Kütüphanesi arşivimizde bulunan ve ilki 1939 yılında Burdur Halkevi tarafından yayınlanmaya başlanılan Burdur Halkevi Dergisi'ni, Burdur ile ilgili bilimsel araştırma yapan kişilere kaynak olması amacıyla PDF ve DjVu formatlarında dijital ortama aktarıp yayınlamaya karar verdik (1-26. Sayılar). Böyle bir çalışmayı yapmamızdaki amaç Burdur Halkevi Dergisi'nin kütüphanemizde tek nüsha olması nedeniyle yıpranmasını engellemek ve araştırmacıların ilgili kaynağa ulaşımını kolaylaştırmaktır.

Burdur Halkevi Dergisinden Cumhuriyetin ilk yıllarına ait Burdur ile ilgili folklor, tarih, yaşam, sağlık, coğrafya, edebiyat ve ekonomi gibi konularda önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Burdur yöre kültürüne ilişkin önemli veriler içeren bu derginin dijital ortama aktarılmasında öncülük eden Tarihçi Sayın *Osman KOÇIBAY*'a ve dijital ortama aktarma çalışmalarını yürütüp çok değerli katkılarda bulunan Tarihçi Sayın *Fatih DEMİR*'e, Sayın *Mehmet KILIÇ*'a, Sayın *Salih SAYDAM*'a ve Sayın Şü*krü KORKMAZ*'a teşekkür eder, bu çalışmanın Burdur'a, Burdurlulara, Burdur sevdalılarına ve Burdur ile ilgili çalışma yapan değerli araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim.

Eylül 2014

Birol YILMAZ
Burdur İl Halk Kütüphanesi Müdürü